

vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

Rotterdam, 22 april 2015

Ons kenmerk: 15/CT/130

Betreft: Reactie RADAR op concept collegenota 'Integratie 010'

Aan het College van B&W van Rotterdam

t.a.v. de wethouder Stedelijke Ontwikkeling en Integratie, de heer drs. R. Schneider

Coolsingel 40

3011 AD Rotterdam

Geacht College, geachte heer Schneider,

Met veel belangstelling hebben wij kennis genomen van uw conceptnota 'integratie 010'. Wij waarderen het dat het College, blijkens deze nota, de inspanningen gericht op de integratie van migranten wil intensiveren en de integratieopdracht niet alleen ziet als een uitdaging voor nieuwkomers, maar tevens kenschetst als een opdracht voor het hele stadsbestuur. Graag maken wij van de gelegenheid gebruik om een bijdrage te leveren aan de discussie rond dit beleidsdocument.

Wij onderschrijven de maatregelen die in de nota worden voorgesteld om de beheersing van de Nederlandse taal te bevorderen. Uiteraard is beheersing van de landstaal een belangrijke instrumentele voorwaarde voor participatie en integratie. Datzelfde geldt voor een actief beleid om achterstanden weg te werken in het onderwijs en passende arrangementen te bieden die er op zijn gericht om nieuwkomers snel wegwijst te maken in de Rotterdamse samenleving. Een stevige uitvoeringsagenda EU migranten lijkt ons in dat opzicht een uitstekend initiatief.

Puntsgewijs plaatsen wij bij uw voorstellen een aantal kanttekeningen.

Definitie van de situatie en geformuleerde opgaven

Het College verwacht veel inzet van migranten ten behoeve van de eigen integratie. Tekenend daarvoor is dat in de tekst van de nota zelf zeker een tiental keren valt te lezen dat integreren een proces is van burgers zelf, een kwestie van eigen verantwoordelijkheid of woorden van gelijke strekking.

Daarbij springt verder in het oog dat beletselen tot participatie en integratie, in de nota veelvuldig worden gelokaliseerd in de eigen gemeenschappen van migranten. Steun en bescherming voor de individuele keuzemogelijkheden is daar op z'n plaats.

Maar dat geldt natuurlijk evenzeer - zo niet meer - als die beletselen liggen in de samenleving als zodanig. De integratieparadox impliceert immers, dat juist mensen die actief deel nemen aan de samenleving, een verhoogde kans hebben om in die samenleving aan te lopen tegen uitsluiting, ongelijke behandeling en discriminatie. De beste aanmoediging tot integratie is in die zin het garanderen van gelijke behandeling en actief beleid tegen uitsluiting.

● **locatie Rotterdam**
Grotekerkplein 5
3011 GC Rotterdam

t 010 - 411 3911
f 010 - 412 8433

e info@radar.nl
www.radar.nl

● **locatie Tilburg**
Spoorlaan 432
5038 CX Tilburg

t 013 - 820 0212
e info-tilburg@radar.nl

● **locatie 's-Hertogenbosch**
Emmaplein 19d
5211 VZ 's-Hertogenbosch

t 073 - 744 0118
e info-denbosch@radar.nl

● **Breda**

t 076 - 530 9137
e info-breda@radar.nl

● **Dordrecht**

t 078 - 639 0429
e info-dordrecht@radar.nl

Postadres alle locaties Postbus 1812, 3000 BV Rotterdam ING-bank NL79INGB0003455290 BIC code INGBNL2A KvK 41128222

Discriminatie? **0900 - 2 354 354 (10 ct/m)** **radar.nl**

vóór gelijke behandeling tegen discriminatie

Wij bepleiten aanvulling van de nota met maatregelen waarmee de gemeente intern en extern gelijke behandeling garandeert en bevordert.

Gedeeld burgerschap in een onverdeelde stad

Wij onderschrijven de opvatting dat burgerschap altijd een kwestie is van willen, kunnen en mogen. Willen ligt voor 100% bij de inburgeraar, kunnen is een fifty-fifty verhaal want dit raakt aan iemands persoonlijke capaciteiten en aan de mogelijkheden die worden geboden, mogen is 100% een kwestie van de ontvangende samenleving waar de 'eigen' gemeenschappen uiteraard onderdeel van uit maken.

Het lijkt ons goed die verdeling ook terug te laten komen in de te nemen maatregelen. Wij juichen het toe dat ongepaste druk tegen inburgering vanuit de 'eigen' gemeenschappen voortvarend wordt aangepakt. Maar evenzeer is het van belang dat ongelijke behandeling in de samenleving actief tegen wordt gegaan en dat daar mogelijkheden tot emancipatie en participatie worden geboden. Dat is niet de opgave van de individuele migrant, maar van de overheid die klassiek de taak heeft om compenserende en corrigerende maatregelen te treffen als de markt tegen bepaalde groepen blijkt te werken.

In die zin vinden wij het jammer dat het programma onder "beschermen: gericht op niet mogers" op pagina 16 en 17 van de nota zich niet ook richt op de inspanningen van de overheid zelf om discriminatie en uitsluiting tegen te gaan, opnieuw onder verwijzing naar de hiervoor geschetste integratieparadox. Door zo'n sterk accent te leggen op de participatie- en integratiebelemmerende factoren in de 'eigen' gemeenschap, wordt al snel de suggestie gewekt dat daar exclusief of hoofdzakelijk het probleem ligt. Maar dat lijkt ons een te eenzijdige analyse.

In dit kader brengen wij graag een column onder uw aandacht van de korpschef van de nationale politie, Gerard Bouwman, van 11 maart jongstleden. De column draagt de titel 'het gif van de uitsluiting'. Daarin documenteert Bouwman hoe 'migranten' die de stap hebben gezet tot integratie en participatie, door toe te treden tot het korps, worden gefrustreerd in die ontwikkeling. Uitsluiting en discriminatie doen individuele integratie-inspanningen teniet en resulteren zelfs in teruglopende diversiteit bij dit deel van de overheid, dat er juist zo'n enorm institutioneel belang bij heeft om de diversiteit van de samenleving in alle geledingen te weerspiegelen. De column documenteert ook het belang van bescherming tegen discriminatie, juist door overheidsorganisaties, die als geen ander een onberispelijke staat van dienst in eigen huis op dit vlak na zouden moeten streven. Bouwman verbindt aan zijn analyse de logische consequentie van een beleid gericht op het behoud en het bevorderen van diversiteit in de eigen organisatie.

Dit is ons inziens een navolgenswaardig voorbeeld voor de gemeente. Specifiek beleid, gericht op behoud en bevordering van de diversiteit in de gemeente verdient nadere aandacht en versterkt de gezaghebbendheid als de gemeente op dat punt externe partijen aanspreekt. Ook met het oog op het in de nota geschetste belang van wederkerigheid, zou het goed zijn juist onderdeel 3 van de uitvoeringsagenda aan te vullen met concrete beschermende maatregelen vanuit de lokale overheid. Dat ligt ook in lijn met de uitspraak op pagina 6, waar wordt gesteld dat het integratieproces "Een kwestie (is) van fatsoenlijk ritsen en van wederkerigheid".

vóór gelijke behandeling tegen discriminatie

Algemeen beleid versus beleid gericht op doelgroepen

In de nota van het College wordt op een aantal punten een voorkeur uitgesproken voor algemeen beleid. Bij herhaling wordt ook gesteld dat de integratieopdracht een collegebreed gedeelde verantwoordelijkheid is. Op pagina 9 wordt, samengevat, gesteld dat door de integratieportefeuille zal worden 'gemonitord' of algemeen beleid ook leidt tot algemeen profijt. Waar dat niet het geval is wordt tijdelijk, specifiek beleid overwogen.

In combinatie met de op pagina 8, onder punt 2 gestelde uitspraak dat elke migrant gelijke toegang heeft tot gelijke voorzieningen, impliceert dit ons inziens de invoering van een systeem van toegankelijkheid en evenredigheid, gericht op fair share, of - zoals de nota dat op pagina 8 noemt - "het (niet) accepteren dat migranten geen eerlijke kans krijgen". Maar juist dit cruciale onderdeel, waar het beleid mee staat of valt, is in de uitvoeringagenda (zie onderdeel 5, monitoren, signaleren, evalueren en bijstellen) het minst uitgewerkt en toegankelijkheid en evenredigheid wordt daar niet genoemd als richtsnoer voor beleid. Wij stellen u voor dit onderdeel op dit punt uit te werken.

Wat betreft het voornemen tot specifiek beleid, lijkt het ons van groot belang te komen tot een accurate definitie van doelgroepen. Het pleidooi voor het tegengaan van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid onderschrijven wij van harte. In de nota wordt die opgave echter op een aantal plaatsen hoofdzakelijk of voornamelijk gerelateerd aan standpunten of omstandigheden in specifieke etnische gemeenschappen. De vraag is hoe effectief dat is. Landelijk daderonderzoek van de politie naar geweld tegen homo's uit 2013, over een periode van vier jaar, laat zien dat zowel jongemannen van Marokkaanse als Nederlandse afkomst onder de daders zijn oververtegenwoordigd. Door de focus alleen of hoofdzakelijk te richten op de etnische gemeenschap, blijft het grootste deel van de dadergroep buiten schot. Dat lijkt ons geen doeltreffende aanpak.

Ononderhandelbare punten

Ons spreekt aan dat de nota sterk focust op gedeelde normen en waarden. Aangehaald wordt dat in 2014 bijna de helft van de Rotterdamse bevolking een niet Nederlandse achtergrond heeft. Wil je je de luxe van zoveel diversiteit kunnen permitteren, dan is het van wezenlijk belang dat je het over een aantal essentiële, fundamentele punten eens bent. Daartoe wordt op pagina 8 van de nota een aanzet gegeven.

Het accent op individuele keuzevrijheid, dat de nota ook en terecht benadrukt (zie pag. 5), kan in dat opzicht overigens spanning opleveren. Een individuele keuzevrijheid die per definitie moet resulteren in vooraf vastgestelde normen en waarden is immers twijfelachtig.

Dat dilemma zou kunnen worden opgelost door in plaats van gedeelde normen te spreken over niet onderhandelbare punten. Het gepresenteerde overzicht van normen lijkt ons daartoe een uitstekende aanzet. Dat beginsel kan bondig worden samengevat onder het motto 'Art.1 handhaven voor iedereen'. Dat is immers de kern van het vertoog van het College. In die zin staan de gedeelde normen en verantwoordelijkheden in onze optiek niet "(daar)naast de Grondwet", zoals op pagina 2 in de aanbiedingsbrief wordt gesuggereerd, maar vloeien daaruit voort als logische en praktische consequentie.

vóór gelijke behandeling tegen discriminatie

Belang actief te werken aan sociale cohesie

In de nota wordt op een aantal plaatsen geconstateerd dat gebeurtenissen op het wereldtoneel, aantoonbaar van invloed zijn op hoe Rotterdamse burgers van verschillende komaf en geloofsrichting of levensbeschouwing naar elkaar kijken. Intussen is overduidelijk dat gebeurtenissen in het Midden Oosten vaak 'trigger-events' zijn voor oplevend antisemitisme in Nederland. Evenzeer blijken jihadistische aanslagen in het buitenland gevoelens van animositeit en vijandigheid jegens moslims in Nederland te bevorderen.

In die zin geldt meer dan ooit het principe "It takes a global view to run a city", zoals dat in een publicatie van RADAR uit 2003 in één zin is samengevat.

Het blijft zinvol om te investeren in projecten die sociale contacten bevorderen en interetnische, intergenerationele en interreligieuze dialoog stimuleren waar die niet terloops of als vanzelf tot stand komt. De bijbehorende confrontatie met verschillen in waardeoriëntaties, bijvoorbeeld ten aanzien van seksuele diversiteit, zijn geen punt om te vermijden maar juist een reden om actief die dialoog aan te gaan. Zowel inhoudelijk als strategisch lijkt ons dat nog steeds een belangrijke opgave. Dergelijke doelgerichte inzet van dialoog en andere activiteiten gericht op sociale cohesie, was een van de aanbevelingen in RADARs onderzoek naar polarisatie in een twintigtal gemeenten in de regio Rotterdam uit 2013. Deze en de andere aanbevelingen in ons toenmalig advies aan het College zijn nog steeds onverkort van kracht.

Aandacht voor etnische discriminatie

RADAR kan zich, als kenniscentrum gelijke behandeling en discriminatie van de gemeente Rotterdam, uiteraard volledig vinden in de uitspraak in de nota dat gelijke behandeling en gelijke kansen uitgangspunt en voorwaarde zijn voor integratie. De prominente vermelding en uitwerking van dat beginsel in een aantal concrete maatregelen heeft onze volledige steun. We onderschrijven ook de visie dat dergelijke weerbarstige fenomenen en processen niet als vanzelf veranderen en gerichte aandacht vragen.

Voor zover uitwerking en nadere concretisering is aangekondigd, geven wij op voorhand aan dat wij hier graag aan bij willen dragen. Dat geldt in het bijzonder voor het op pagina 11 van de nota aangekondigde beleidskader antidiscriminatie, de aanpak van arbeidsmarktdiscriminatie en de uitwerking van emancipatiebeleid in relatie tot de agendering van taboeonderwerpen.

Het uitgangspunt om te kiezen voor acties om gelijke behandeling te bevorderen en discriminatie tegen te gaan, vraagt om een open vizier en waakzaamheid voor het aanbrengen van een hiërarchie in discriminatiegronden. De specifiek genoemde terreinen en gronden arbeidsmarktdiscriminatie; geslacht, seksuele voorkeur, geloof en levensovertuiging zijn zonder meer verdedigbaar als focusgebieden voor gemeentelijke aandacht.

Empirisch onverdedigbaar is het echter, om de aanpak van discriminatie op grond van ras en etnische afkomst niet als prioriteit te adresseren. Dit fenomeen is immers koploper in de meeste discriminatiestatistieken. Bij de nationale politie vormt discriminatie naar ras, inclusief antisemitisme ongeveer de helft van alle discriminatiefeiten (Poldis 2013). Bij de politie-eenheid Rotterdam ging het in 2013 en 2014 om percentages rond de 65%. Landelijk voeren klachten met betrekking tot discriminatie op grond van ras in de periode 2010-2014 onafgebroken de statistieken aan met percentages boven de 50% bij de antidiscriminatie voorzieningen (kerncijfers 2012-2014).

**vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie**

Bij RADAR schommelde dit percentage in de eenheid Rotterdam in de laatste jaren tussen de 48 en 60 procent. Van alle internetdiscriminatie in 2015 had 45% betrekking op racisme, exclusief antisemitisme (MDI, 2015).

Er ligt, met andere woorden, een overweldigende hoeveelheid bewijsmateriaal dat juist deze grond bovengemiddeld veel voorvallen kent vergeleken met andere discriminatiegronden. Het zou een gemiste kans zijn dat niet als prioriteit te benoemen en geen gerichte maatregelen te overwegen. Wij adviseren u dus stellig om de aanpak van discriminatie op grond etnische afkomst en ras, duidelijk te benoemen als focuspunt voor dit beleidskader.

Ik vertrouw er op u met deze reactie van dienst te zijn en ben zeer benieuwd of en hoe deze in uw beraadslagingen kan worden betrokken.

Met hoogachting en vriendelijke groet,

C.E.T. Triesscheijn,
algemeen directeur RADAR en Art.1

cc. raadsfracties gemeenteraad van Rotterdam